ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 12. februára 2009 *

Vo veci C-339/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Bundesgerichtshof (Nemecko) z 21. júna 2007 a doručený Súdnemu dvoru 20. júla 2007, ktorý súvisí s konaním:

Christopher Seagon, konajúci ako správca konkurznej podstaty Frick Teppichboden Supermärkte GmbH,

proti

Deko Marty Belgium NV,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann (spravodajca), sudcovia A. Tizzano, A. Borg Barthet, E. Levits a J.-J. Kasel,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. septembra 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pán Seagon, konajúci ako správca konkurznej podstaty Frick Teppichboden Supermärkte GmbH, v zastúpení: B. Ackermann, Rechtsanwältin,

— Deko Marty Belgium NV, v zastúpení: H. Raeschke-Kessler, Rechtsanwalt,

— česká vláda, v zastúpení: T. Boček, splnomocnený zástupca,

— grécka vláda, v zastúpení: O. Patsopoulou, M. Tassopoulou a I. Bakopoulos, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: A.-M. Rouchaud-Joët a S. Gruenheid, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 16. októbra 2008,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) a článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42).

2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi Christopherom Seagonom, konajúcim ako správca konkurznej podstaty Frick Teppichboden Supermärkte GmbH (ďalej len „Frick“), a Deko Marty Belgium NV (ďalej len „Deko“) týkajúceho sa požiadavky, aby spoločnosť Deko vrátila sumu 50 000 eur, ktorú jej previedla spoločnosť Frick.

Právny rámec

3 V odôvodnení č. 2 nariadenia č. 1346/2000 sa uvádza:

„Riadne fungovanie vnútorného trhu si vyžaduje účinné a efektívne fungovanie cezhraničných konkurzných konaní a na dosiahnutie tohto cieľa, ktorý patrí do rozsahu súdnej spolupráce v občianskych veciach v zmysle článku 65 zmluvy [ES], je potrebné prijať toto nariadenie.“

4 V odôvodnení č. 4 uvedeného nariadenia sa stanovuje: „Na riadne fungovanie vnútorného trhu je nevyhnutné zabrániť podnetom, ktoré by zúčastnené strany viedli k tomu, aby majetok alebo súdne konania prenášali z jedného členského štátu do druhého v snahe získať výhodnejšie právne postavenie (dohadovanie o súdnej príslušnosti).“

5 V odôvodnení č. 6 tohto nariadenia sa uvádza:

„V súlade so zásadou proporcionality by sa toto nariadenie malo obmedziť na ustanovenia o súdnej právomoci na začatie konkurzného konania a na rozsudky, ktoré sú vynesené priamo na základe konkurzného konania a ktoré sú s takýmto konaním úzko späté. Okrem toho by toto nariadenie malo obsahovať ustanovenia o uznávaní takých rozsudkov a o príslušnom práve, ktoré tiež spĺňajú túto zásadu.“

6 V odôvodnení č. 8 nariadenia č. 1346/2000 sa uvádza:

„Na zlepšenie účinnosti a efektívnosti konaní vo veciach platobnej neschopnosti s cezhraničným dopadom je potrebné a vhodné, aby ustanovenia o súdnej právomoci, uznávaní a príslušnom práve týkajúce sa tejto oblasti boli obsiahnuté v právnom opatrení spoločenstva, ktoré bude záväzné a priamo uplatniteľné v členských štátoch [v právnom akte Spoločenstva, ktorý bude záväzný a priamo uplatniteľný v členských štátoch — *neoficiálny preklad*].“

7 V článku 3 ods. 1 tohto nariadenia sa uvádza:

„Právomoc na začatie konkurzných konaní majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Pri obchodných spoločnostiach a u právnických osôb sa v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku za centrum hlavných záujmov považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo.“

8 V článku 16 ods. 1 uvedeného nariadenia sa uvádza:

„Každé súdne rozhodnutie o začatí konkurzného konania vynesené súdom členského štátu, ktorý má právomoc podľa článku 3, sa uznáva vo všetkých ostatných členských štátoch od chvíle, keď nadobudne účinnosť v štáte, v ktorom sa konanie začne.

Toto pravidlo platí aj v prípade, že z dôvodu spôsobilosti dlžníka sa konkurzné konanie proti nemu nemôže začať v iných členských štátoch.“

9 V článku 25 ods. 1 prvom a druhom pododseku tohto nariadenia sa uvádza:

„Súdne rozhodnutia vynesené súdom, ktorého rozhodnutie o začatí konania sa uznáva v súlade s článkom 16 a ktoré sa týkajú priebehu a uzavretia konkurzného konania a súdom schválených vyrovnaní, sa budú taktiež uznávať bez ďalších formalít. …

Prvý pododsek sa vzťahuje aj na súdne rozhodnutia priamo vyplývajúce z konkurzného konania a súdne rozhodnutia s ním úzko súvisiace, aj vtedy, ak ich vynesie iný súd.“

10 Článok 1 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 stanovuje pôsobnosť tohto nariadenia. Uvedené nariadenie sa uplatňuje na občianske a obchodné veci a nevzťahuje sa na daňové, colné a správne veci.

11 V článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 44/2001 sa uvádza:

„Nariadenie sa neuplatní na:

…

b) konkurz, konania týkajúce sa vyrovnania zadlžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania.“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

12 Spoločnosť Frick, ktorá má svoje sídlo v Nemecku, previedla 14. marca 2002 sumu 50 000 eur na účet otvorený v KBC Bank v Düsseldorfe na spoločnosť Deko, ktorá má svoje sídlo v Belgicku. Na základe žaloby podanej spoločnosťou Frick 15. marca 2002 začal Amtsgericht Marburg 1. júna 2002 konkurzné konanie vzťahujúce sa na majetok uvedenej spoločnosti. V žalobe podanej na Landgericht Marburg (Nemecko) Christopher Seagon, konajúci ako správca konkurznej podstaty spoločnosti Frick, požiadal tento súd v odporovacej žalobe založenej na platobnej neschopnosti dlžníka, aby spoločnosti Deko nariadil vrátenie uvedenej sumy.

13 Landgericht Marburg zamietol túto žalobu ako neprípustnú na základe tvrdenia, že nedisponuje medzinárodnou právomocou na posúdenie tejto veci. Christopher Seagon podal odvolanie, ktoré bolo neúspešné. Následne podal opravný prostriedok „revision“ na Bundesgerichtshof.

14 Za týchto okolností Bundesgerichtshof rozhodol o zastavení konania a položil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú súdy členského štátu, na ktorého území sa začalo konkurzné konanie týkajúce sa majetku dlžníka, podľa nariadenia č. 1346/2000 medzinárodnú

právomoc rozhodovať o odporovacej žalobe podanej v súvislosti s konkurzom proti dlžníkovi, ktorý má sídlo v inom členskom štáte?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku:

Vzťahuje sa na rozhodovanie o odporovacej žalobe podanej v súvislosti s konkurzom článok 1 ods. 2 písm. b) nariadenia [č. 44/2001]?“

O prejudiciálnych otázkach

15 Otázky položené vnútroštátnym súdom sa týkajú medzinárodnej právomoci súdov v oblasti odporovacích žalôb založených na platobnej neschopnosti.

16 Z vnútroštátneho rozhodnutia vyplýva, že odporovacia žaloba je v nemeckom práve upravená v § 129 a ďalších Insolvenzordnung (nemecký zákon o úpadku) z 5. októbra 1994 (BGB1. 1994 I, s. 2866). Jedine správca konkurznej podstaty je oprávnený podať túto žalobu, a to na účely ochrany záujmov všetkých veriteľov. Podľa ustanovení § 130 až 146 tohto zákona môže správca konkurznej podstaty napadnúť úkony, ktoré boli vykonané pred začatím konkurzného konania a ktoré poškodzujú veriteľov.

17 Odporovacia žaloba v spore vo veci samej má teda za cieľ zvýšenie aktív podniku, ktorý je predmetom konkurzného konania.

18 Je potrebné preskúmať, či sa na odporovacie žaloby vzťahuje článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000.

19 V tejto súvislosti treba na úvod pripomenúť, že Súdny dvor vo svojej judikatúre týkajúcej sa dohovoru z 27. septembra 1968 o súdnej právomoci a vymáhaní rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32) stanovil, že žaloba podobná žalobe v spore vo veci samej je spojená s konkurzným konaním, keď vyplýva priamo z úpadku a úzko súvisí s exekúciou majetku alebo so súdnym vyrovnaním (pozri rozsudok z 22. februára 1979, Gourdain, 133/78, Zb. s. 733, bod 4). Uvedený dohovor sa teda nevzťahuje na žalobu, ktorá má tieto črty.

20 Práve toto kritérium používa odôvodnenie č. 6 nariadenia č. 1346/2000 na definovanie cieľa uvedeného nariadenia. Podľa tohto odôvodnenia sa predmetné nariadenie obmedzuje na ustanovenia o súdnej právomoci na začatie konkurzného konania a na rozsudky, ktoré sú vynesené priamo na základe konkurzného konania a ktoré sú s takýmto konaním úzko späté.

21 Vzhľadom na tento úmysel zákonodarcu a na potrebný účinok uvedeného nariadenia sa má článok 3 ods. 1 tohto nariadenia vykladať v tom zmysle, že členskému štátu, na ktorého území bolo začaté konkurzné konanie, priznáva taktiež medzinárodnú právomoc rozhodovať o žalobách, ktoré vyplývajú priamo z konkurzného konania a ktoré sú s takýmto konaním úzko späté.

22 Táto koncentrácia všetkých žalôb priamo súvisiacich s konkurzom podniku pred súdmi členského štátu príslušného na začatie konkurzného konania je v súlade s cieľom zvýšiť účinnosť a zrýchliť konkurzné konania s cezhraničným dosahom, ktorý je uvedený v odôvodneniach č. 2 a 8 nariadenia č. 1346/2000.

23 Tento výklad potvrdzuje aj odôvodnenie č. 4 uvedeného nariadenia, podľa ktorého je na riadne fungovanie vnútorného trhu nevyhnutné zabrániť podnetom, ktoré by zúčastnené strany viedli k tomu, aby majetok alebo súdne konania prenášali z jedného členského štátu do druhého v snahe získať výhodnejšie právne postavenie (dohadovanie o súdnej príslušnosti).

24 Možnosť, že rôzne súdy by mali právomoc rozhodovať o odporovacích žalobách podaných v rôznych členských štátoch, by viedlo k oslabeniu dosiahnutia tohto cieľa.

25 Nakoniec je výklad článku 3 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000, ako je uvedený v bode 21 tohto rozsudku, potvrdený v článku 25 ods. 1 tohto nariadenia. Prvý odsek tohto ustanovenia stanovuje povinnosť uznať rozhodnutia týkajúce sa priebehu a uzavretia konkurzného konania vynesené súdom, ktorého rozhodnutie o začatí konania sa uznáva v súlade s článkom 16 uvedeného nariadenia, t. j. súdom príslušným v súlade s článkom 3 ods. 1 tohto nariadenia.

26 Podľa druhého pododseku článku 25 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 sa prvý pododsek odseku 1 vzťahuje aj na súdne rozhodnutia priamo vyplývajúce z konkurzného konania a na súdne rozhodnutia s ním úzko súvisiace. Inými slovami, toto ustanovenie pripúšťa

možnosť, aby súdy členského štátu, na ktorého území bolo začaté konkurzné konanie podľa článku 3 ods. 1 uvedeného nariadenia, preskúmali žalobu takého druhu, akou je žaloba v spore vo veci samej.

27 V tomto kontexte slová „aj vtedy, ak ich vynesie iný súd“, ktoré tvoria poslednú časť vety v článku 25 ods. 1 druhom pododseku tohto nariadenia, neznamenajú, že by zákonodarca Spoločenstva chcel vylúčiť právomoc súdov štátu, na ktorého území bolo začaté konkurzné konanie, pre sporný druh žalôb. Tieto slová odrážajú najmä myšlienku, že členským štátom prináleží určiť územne a vecne príslušný súd, pričom to nemusí byť nevyhnutne súd, ktorý začal konkurzné konanie. Okrem toho tieto slová sa vzťahujú na uznanie rozhodnutí, ktorými bolo začaté konkurzné konanie stanovené v článku 16 nariadenia č. 1346/2000.

28 Vzhľadom na uvedené úvahy je na prvú otázku vhodné odpovedať, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 sa má vykladať v tom zmysle, že súdy členského štátu, na ktorého území bolo začaté konkurzné konanie, majú právomoc rozhodovať o odporovacej žalobe, ktorá sa zakladá na platobnej neschopnosti a smeruje proti žalovanému, ktorý má svoje sídlo v inom členskom štáte.

29 Vzhľadom na odpoveď podanú na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

30 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 3 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní sa má vykladať v tom zmysle, že súdy členského štátu, na ktorého území bolo začaté konkurzné konanie, majú právomoc rozhodovať o odporovacej žalobe, ktorá sa zakladá na platobnej neschopnosti a smeruje proti žalovanému, ktorý má svoje sídlo v inom členskom štáte.

Podpisy